СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

РІК XLVI. Ч. 134. Джерзі Сити, Н. Дж., субота, 11-го червня 1938. | No. 134. Jersey City, N. J., Saturday, June 11, 1938. VOL. XLVI.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. 4-0807. THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

СХОПИЛИ ВБИВНИКА ДИТИНИ КЕШІВ

ПРИНСТОН (Флорида). — Федеральні аґенти при помочі місцевих людей знайшли трупа 5-літнього хлопчика родини Кешів, а пізніше відкрили самого схоплювача й арештували його. Є ним 21-літній Френклин МекКол, син священика, а також брат священика. Сам він був шофер. МекКол передтим жив у Кешів та нераз бавився з їх маленьким сином, якого пізніше в злочинний спосіб викрав, щоб дістати від батьків окуп. Він дістав цей окуп у сумі $10,000, а сина не повернув, тільки замордував. Федеральні аґенти наперед викрили пачку з черевиків, у якій він дістав окуп. Злочинець ту пачку подер на маленькі куски та сховав під каменем у свого тестя на подвірю. Та аґенти викрили куски цієї пачки. Пізніше викрили також усі десять тисяч долярів, крім пятьох. Злочинець був такий зухвалий, що сам приніс записку до Кешів, домагаючись окупу. Він нібито прийшов, щоб купити в Кешів ґазоліни і ніби припадково знайшов на підлозі у склепі Кешів записку. Піднявши її, подав Кешові. Та вже тоді у Кеша повстало підозріння, що та записка походить таки від нього самого, бо вона була зімнята в кульку і її не можна було встромити попід двері. Злочинець цілий час брав участь з іншими людьми в розшуках трупа дитини, та нераз завважував, що „той, хто схопив дитину, мусів бути дуже хитрий чоловік". Догадуються, що він мав спільників. Поліція боїться, що місцеве населення, яке дуже озлоблене на злочинця, розібе тюрму і його злінчує.

ЩЕ ОДНО ВБИВСТВО В ҐАРЛЯНІ.

ЛОНДОН (Кентокі). — В той час, коли в суді ведеться розправа проти 14 місцевих власників вугля за перешкоджування робітникам орґанізуватися в робітничі юнії, і за вбивство одного робітничого орґанізатора, в тім містечку стався ще один злочин: в боротьбі з одним вуглекопом вбито робітника Смайтерса який мав бути головним свідком проти власників. Смайтерс бачив, серед яких обставин убито юнійного орґанізатора, і ждав на чергу, коли його покличуть на свідка. Та тої черги не діждався, бо вбив його інший вуглекоп, який дорікав йому, що „він хоче свідчити проти свого хлібодавця".

АРЕШТУВАЛИ ЖІНКУ ҐРІБЛЯ.

НЮ ЙОРК. — Нюйорська поліція арештувала жінку німецького лікаря Ґрібля, який служив колись американським властям як тайний дорадник у справі німецького шпигунства в Америці. Потім показалося, що він фактично служив німецьким шпигунам. Коли на нього впало підозріння він не чекав, аж його покличе до зізнань влада, тільки тихцем утік на однім німецькім кораблі і тепер не хоче вертатись до Америки. За ним хотіла виїхати його жінка, але поліція її не випустила.

АМЕРИКА ПРОТЕСТУЄ ПРОТИ ЯПОНІЇ.

ВАШИНҐТОН. — Американський уряд через свого амбасадора в Токіо зложив протест проти бомбардування американського майна в китайському місті Кантоні. Японські літаки кинули три бомби на школу Лінян, яку удержують американці, та завдали їй великі шкоди.

КАЖЕ, ЩО „НОВИЙ РОЗДІЛ" НЕ ВДАВСЯ.

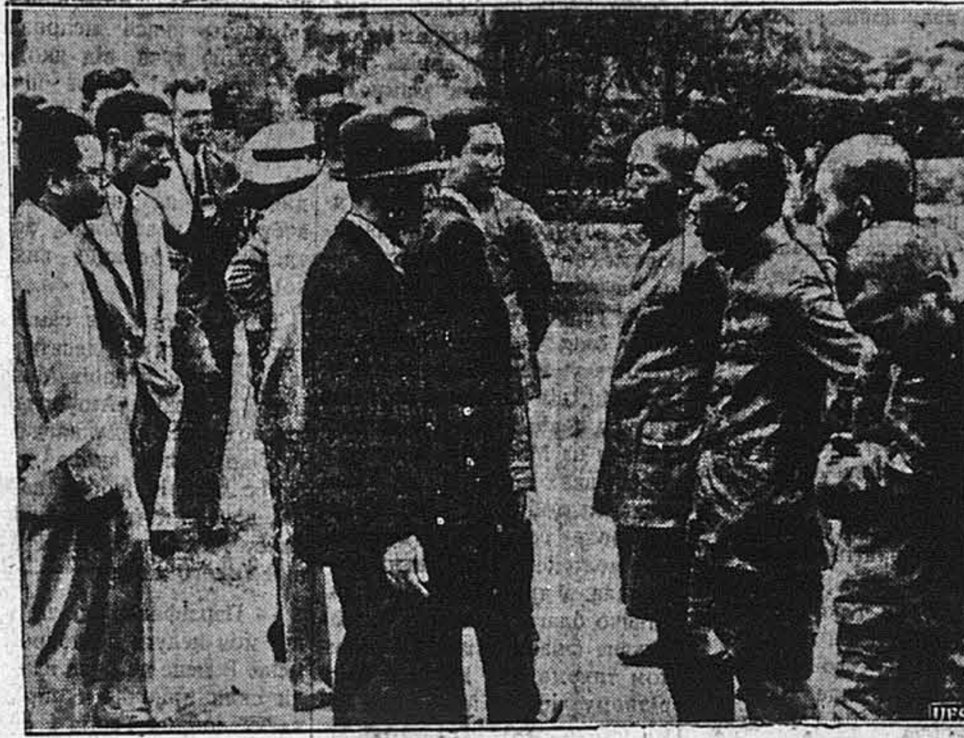
НЮ ЙОРК. — Соціялістичний провідник д-р Лейдлер сказав, що політика „нового розділу" цілком не вдалася. Нині маємо таку саму економічну депресію, яку мали, коли Рузвелт вступив на президентуру. Тоді було коло 15 мілїонів безробітних, а нині є 13. Та нині край далеко більше задовжений, як був тоді. Д-р Лейдлер говорив, що робітники не повинні силувати президента Рузвелта, щоб він третій раз кандидував на свій уряд.

ОСТЕРІГАЄ БИЗНЕСМЕНІВ.

НЮ ЙОРК. — Голова американської торговельної палати, Джордж Дейвис, виголсив до тисячі бизнесменів і промисловців промову, в якій остерігав їх проти того, що задумує робити уряд, на випадок, коли приватний бизнес не оживиться і не зачне вглитати в себе армії безробітних. Дейвис сказав що уряд уже має вироблені всі пляни, щоб на випадок більшого безробіття взяти під свою цілковиту контролю всі ділянки американського економічного життя. Коли американський приватний бизнес не дасть доказу своєї живучости, то американська суспільність погодиться на той крок уряду.

БУДУЮТЬ НА ВИСТАВІ ПАВІЛЬОН-СВЯТИНЮ.

НЮ ЙОРК. — Ґрупа нюйорських бизнесменів порішила вибудувати на Світовій Виставі в Ню Йорку павільон-святиню, яка буде присвячена релігійним цілям. Могтимуть до неї входити люди всіх релігій. А завданням її буде підкреслити вагу релігії в поступі американської цивілізації.

РОЗПИТ ЯПОНСЬКИХ БРАНЦІВ.

Кореспонденти чужинних ґазет розпитують за посередництвом товмачів японських жовнірів, що їх китайці взяли в неволю.

ПОДУШИЛИСЯ ҐАЗОМ У ВІДПАДКОВІЙ КАДЦІ.

Три чоловіки подушилися ґазом у відпадковій кадці в Мус Джо. Один з робітників при кадці, де відпадки осідають, якимсь способом стратив рівновагу, будучи на краю кадки, і впав до середини. Два інші старалися його врятувати і таксамо подушилися. Покликано на поміч вогневу сторожу і три сторожі також запаморичилися ґазом і заледви їх урятовано.

БАНДИТИ ГУЛЯЮТЬ.

До лічниці у Львові привезли сільського склепаря Мозеса Копіта з Боромиля, коло Берестечка, та його жінку, тяжко поранених бандитами. Якісь напасники впали до їх мешкання й стрілили до Копіта двічі, а опісля сокирою розбили голову його жінці. У лічниці Копіт помер, а його жінка догоряє. Вдома залишилося сусідам двоє малих дітей Копітів.

СКОЧИЛА З ВАҐОНУ ЗАЛІЗНИЦІ ДО БИСТРИЦІ.

З особового поїзду, що їхав з Ворохти до Станиславова, в хвилині, коли поїзд проїздив через міст над Бистрицею в Хриплині, жінка лікаря д-ра Т. вискочила з переділу. Поїзд якстій затримали. Один з залізничої служби кинувся за нещасною в воду й витягнув її ще живою на беріг. Причина — розстрій нервів.

ВІЧНО ТОЙ „ХТОСЬ ІНШИЙ"...

В останніх роках появлявсь у Вильні в деяких відступах часу часопис „Золак" з ідеольоґією білоруських соціялістів-революціонерів. Недавно п. Евген Анісько хотів відновити це видавництво і вніс до городського староства відповідне повідомлення, але дістав урядову відповідь, що хтось інший вже раніше повідомив, що почне видавати такий часопис, тому не можна відновити згаданого видавництва, бо це булоб незгідне з приписами про поборювання нечесної конкуренції. Треба пригадати, що точнісінько таку саму відповідь дістали ті, що хотіли видавати білоруський часопис на місце „Беларускай Криниці". Вічно той „хтось інший" перебіжить.

ЗАСТРІЛИВ ДВІ ЖІНКИ НА ВУЛИЦІ.

У Варшаві розігралася на вулиці крівава сцена. 62-літня Марія Блацик у товаристві своєї доньки, 23-літньої Яніни, вийшла з дому, щоби піти до швачки. По дорозі жінки стрінули Юзефа Томащука, що жив у близьких зносинах з Яніною. На вид жінок Томащук вийняв револьвер і намагався стріляти, але револьвер затявся. Тоді він виймив другий револьвер і застрілив ним обі жінки. Прохожі хотіли злінчувати вбивника. Поліція тільки з трудом змогла видістати злочинця з рук прохожих. Причиною злочину було те, що Блацики натискали на вбивника, щоби подружився з Яніною, що була матірю нешлюбної дитини.

ЗАЛІЗНА РУДА КОЛО БРОДІВ.

У селі Мельнички, громади Станиславчик, повіт Броди, підчас земних робіт натрапили на досить великі зложжя залізної руди. Таку саму руду викрили в присілку Пинькова, громади Станиславчик. Добуті на поверхню брили руди виказують велику скількість заліза.

ШЕВСЬКА КООПЕРАТИВНА РОБІТНЯ В ТЕРЕБОВЛІ.

Старанням свідомих фахівців створили в Теребовлі шевську кооперативну робітню взуття, а також ведуть продаж шкіри та шевського приладдя. В робітні працює 10 фахівців українців.

ПІДГОТОВА ДО ОБОРОНИ ЮГОСЛАВІЇ.

В Білгороді повстав „інститут оборони держави", що буде співпрацювати з міністерством війни в усіх справах, звязаних з обороною держави. Новостворений інститут предкладатиме міністерству війни висліди наукових дослідів і винаходів, що мають яке-небудь застосування до оборони краю. Крім того поглиблюватиме між населенням зрозуміння військових справ та працюватиме над зміцненням національного духа.

СЛОВАК ПРО ЗАКАРПАТСЬКУ ЛІТЕРАТУРУ.

Словацький письменик А. Прідавок виголосив у Моравській Остраві виклад про сучасну закарпатську літературу. Він відмітив неґативні впливи т. зв. язикових спорів на культурний розвиток Закарпаття і ствердив, що українська закарпатська література стоїть під мистецьким оглядом без порівняння багато вище від усяких москвофільських літературних спроб. Взагалі українці в кожній ділянці випереджують москвофільство, що є штучним і протинароднім рухом.

УЧНІ ПОЛЬСЬКИХ СЕРЕДНІХ ШКІЛ НАПАДАЮТЬ НА ПРОХОЖИХ.

У Львові на Личаківській вулиці коло трамваевого перестанку чотири молодці, в тому два учні польських середніх шкіл, напали вечором на Юду Атляса у хвилині, коли він висів з трамваю. Напасники зажадали від Атляса грошей на папіроси. Одному нападений дав 10 ґр., а іншим сказав, що дасть на двірці, де зміняе банкнот. Але напасники на двірець не хотіли піти, тільки зачали бити Атляса. Атляс став кричати й аж тоді напасники втекли. Тепер поліція зловила їх. На жаль, їх назвища чомусь скривають.

ЗАСТРІЛИВ „БОЛЬШЕВИКА" НА СЦЕНІ.

Підчас вистави штуки „Валька о креси" в одному селі під Тчевом аматорський актор роззброїв „чекіста", відібрав йому револьвер і необережно потягнув за язичок револьвера. Впав справжній стріл, що поцілив „чекіста" в серце. Стан раненого безнадійний.

ЗАВЗЯТИЙ БІЙ БУЗЬКІВ ЗА ГНІЗДО.

На обору Пелягії Цесельскої в Шежавах, повіт Могильно, злетіли дві пари бузьків, що звели з собою бій за одно гніздо. Підчас бою одного бузька так дуже покололи дзюбами, що він упав з даху на землю. Бузьок незабаром здох, а другий відлетів. Переможна пара бузьків залишилася в гнізді.

ПИШУТЬ, ЩО ҐПУ ВБИЛО ПОЛК. Е. КОНОВАЛЬЦЯ

ЛЬВІВ. — Українські часописи, подаючи перші вісті про смерть полк. Евгена Коновальця, подають, що бомбовий замах виконав Валюх, котрий виступав у подвійній ролі: українського діяча й аґента ҐПУ. Підчас зустрічі в Ротердамі Валюх вручив коновальцеві пачку, в якій нібито були гроші, але в дійсності була годинникова бомба. Преса та подає далі, що в тім часі, як вибухла бомба, стояв у Ротердамі совєтський корабель „Менжінскій", який чергового дня по замаху відплив до Ленінґраду. Передаючи отсі звідомлення, українська преса доходить назагал до одного й того самого висновку, а це до того, що полк. Е. Коновалець згинув з рук тої самої Москви, яка вбила головного отамана Симона Петлюру.

ХТО ВИЇХАВ ЗО ЛЬВОВА НА ПОХОРОН?

ЛЬВІВ. — На похорон полк. Е. Коновальця, як подає „Новий Час", виїхали зо Львова: його брат, д-р Мирон Коновалець, і інжинір Андрій Мельник, що служив разом з полк. Коновальцем при Січових Стрільцях і має також титул полковника. Інж. Мельник виїхав з дружиною, що є рідною сестрою Ольги Коновалець, вдови по полк. Коновальцеві. На виїзд треба було дістати спеціяльний дозвіл, а це не було легко дістати.

КОНФІСКУЮТЬ ЖИТТЄПИС.

ЛЬВІВ. — „Новий Час" (ч. 117) хотів передати життєпис полк. Коновальця. Та нічого з цього не вийшло, бо його майже вцілости сконфісковано.

ЗАСТРІЛИЛИ ДВОХ ЧОЛОВІКІВ ПІД ЗАМІТОМ О. У. Н.

ЛЬВІВ. — „Новий Час" з 31. травня ц. р. подає, що в Радехівщині арештовано Мирона Харчука й Івана Дідика під замітом їхньої приналежности до Орґанізації Українських Націоналістів, як також підпалу господарства польського кольоніста Скавінського. Польська поліція звідомляє про це так: „У хвилині, коли обох боєвиків ескортували до вязниці, вони кинулися втікати до найближчого лісу. Постерункові державної поліції в погоні за Харчуком і Дідиком покористувалися пальною зброєю й убили їх на місці". Український часопис, подаючи про те поліційне звідомлення чорними буквами, подає його в такім розумінні, що отсе маємо до діла з наскрізь большевицьким способом мордування людей.

ЗАРИЦЬКА ВИЙШЛА НА ВОЛЮ.

ЛЬВІВ. — Студентка Катерина Зарицька, відома зо своєї достойної постави підчас судової розправи за вбивство польського міністра Перацкого, вийшла на волю, відсидівши два і пів року в тюрмі.

ЧІПАЮТЬ ЗА ВІДЗНАКИ „ПРОСВІТИ".

БУЧАЧ. — Польські жандарми переслідують українців, що носять ювилейні відзнаки, видані з нагоди 70-ліття діяльности „Просвіти". Таку відзнаку мав на кляпі сурдута Ярослав Гафткович і його придержав за те постерунковий. За ту саму справу списав він іще протокол з українським селянином, що переходив улицею. Про те подано до української преси („Новий Час" ч. 114).

УЖЕ Й ЛУГОВІ СВЯТА ЗАБОРОНЕНІ!

НАДВІРНА. — Надвірнянське староство заборонило районове лугове свято в Перерослі коло Надвірної. Луговикам заборонено тим самим наказом брати участь у ювилейнім святі „Просвіти" у Львові. Досі „Луги" вважала польська влада „за льояльні". Та видно, що й тут зайшла зміна.

„СВЯТО УКРАЇНСЬКОГО МОРЯ".

КРАКІВ. — Студентське товариство „Сян" улаштувало в салі „Просвіти" 29. квітня „Свято Українського Моря". Реферат про значіння Чорного моря для України виголосив студент Дмитро Пархуць.

В ОДИН ДЕНЬ!

КРАКІВ. — У тому самому дні, в якому припинено у Львові діяльність т-ва „Союз Українок", припинило краківське староство діяльність філії цеї орґанізації в Кракові.

ЗРАЗОК ПОЛЬСЬКОЇ ПОЛІТИКИ!

ЛЬВІВ. — На Поліссі голод! На Поліссі нужда! Так пише не тільки українська, але й уся польська преса. І кличе уряд давати Поліссю порятунок, працю. А в практиці, як подає „Новий Час" (ч. 112), виглядає так, що до робіт на Поліссі висилають 1,291 робітників — з самої глибини корінної Польщі!

ЗАЛІЩИКИ ПІДНОСЯТЬСЯ.

ЗАЛІЩИКИ (Галичина). — Чудове лаґідне й сухе заліщицьке підсоння притягає з кожним днем щораз більше літників. Як тільки зачалася надобре весна, прибуло вже до Заліщик понад 500 лікуванців.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays by the Ukrainian Press and Book Company, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

За оголошення редакція не відповідає.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. 4-0807.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ЗА КРИВДИ МЕНШИН?

У польській та німецькій пресі останніми днями йде завзята боротьба за права меншин. Польські ґазети закидують німецькому урядові утиски польської наіональної меншини в Німеччині, а німці відповідають, закидуючи польському урядові утиски німецької меншини в Польщі. Відгуки цеї боротьби лунають і по інших краях, не лише сусідніх, але й подальших, і заходять навіть до Америки. В публичній опінії світу знову встала справа так званих національних меншин, що, як звісно, мусить живо зацікавити українців. Адже моглоб здаватися, що скористати з цього зможе й великий український нарід, що в чотирьох займанщинах уважається національною меншиною.

Та мабуть осліп би чоловік, якби взявся шукати по ґазетах якої згадки про українські національні меншини. Говориться тепер у ґазетних зварках і донесеннях про ці сварки більше про 20,000 данців у Німеччині, ніж про трицять кілька міліонів українців під московською кормигою.

Причина цього дивного явища в тому, що нині обставини в Европі дійшли до такого стану, що ніхто вже не бере справи національних меншин як цілість, але говорить кожний лише про одну національну меншину, близьку своїм інтересам. Німці говорять про німецькі меншини, поляки про польські, мадяри про мадярські.

Говорять про меншини властиво звичайно не самі ці меншини, а державні уряди. За поляків у Німеччині не говорять поляки в Німеччині, але польський уряд у Варшаві, чи інспірована ним польська преса в польській державі. За німців у Литві говорять не стільки німці в Литві, скільки німецький уряд у Берліні.

До того державні уряди раз говорять про національні меншини, а іншим разом мовчать, неначе води в рот набрали. Польща мовчала про поляків у Німеччині і про поляків у Чехословаччині довгі роки, а тепер нагло рушила справу. Німеччина говорила про тирольських німців в Італії довго, а тепер замовкла, хоч доля тих німців не поправилась. Кожна держава говорить про національні меншини не тоді, коли меншинам треба, коли їх утискають, але тоді, як державі треба про них говорити. І як треба державі перестати про меншину говорити, то вона перестає, за інтереси меншини не дбаючи. Словом, національні меншини стали тими чужими руками, котрими держави витягають собі каштани з вогню.

Дійшло до того, що, як каже Ню Йорк Таймс, „про найбільш угнетені меншини зовсім нічого не чути, як ніякий уряд не має в тому інтересу робити собі політичний капітал з їх терпіння". Меншини бачать тепер як на долоні, що правду каже анґлійська приповідка, що Бог помагає тим, що собі самі помагають.

Остап Грицай.

ЗЕЛЕНОСВЯТНА ЛЄҐЕНДА

Героям визвольних змагань України з поклоном.

Смараґдова чаша, в яку, за переказами, спливала на Голгофті кров з проколеного бедра розпнятого Христа, зберегалася, як кажуть, ще довгі віки. А Святою Святих для неї став Ґралевий терем на горі Монсальват, державній області володарів, що зо своїм лицарством були оборонцями Христової чаші.

Отой то Монсальват став одного разу країною великого горя.

Цар Амфортас таємним прогріхом стягнув на себе гнів могутніх Ґеніїв, під яких покровом монсальватська область була досі. І з цього почалася низка щораз грізніших негод. Амфортас попав у недугу, яка його не вбивала, але якої терпінням не було кінця. Животворні блиски смараґдової чаші Христа стали притемнюватись і начебто погасати, а від цього Святая Святих монсальватського терему і вся його область сповнялися щораз глибше невимовним смутком.

— Це знак злих сил — сказав раз до братів-лицарів віщий дід, славний герой Ґурнеманц. — Вони перемогли царя. У своїй немочі він піддався їм і зрадив лицарство Христової чаші, а тепер гряде кара. Бо всяка зрада — це гріх, непростимий навіки, а кара за неї — вічна погуба.

— Може й так — відповів на те суворий Треврецент. — Але чому злі сили були досі могутніші, ніж добрі? Чому Амфортас мусів прогрішитися? Це мабуть наше призначення. Щонебудь ми й не робилиб тепер, заглада йде на нас неминуче. Чи не так, Ґурнеманце?

Та Віщий глянув на лицаря глибоко і промовив:

— Ні, Треврецente. Нема для нас іншої заглади, хіба та, що ми її готуємо собі самі. Ти помиляєшся. Не чув же ти сьогодні слова мудрої Альруни? Трицять важких днів — проголосила вона — жде ще мученого недугою Амфортаса. Трицять мук, трицять трівог і трицять розпук. Та якщо він не злякається наступу злих сил на себе, не розгубиться знову в чорних думах про свій давній гріх і не кине в розпуці думки про визволення, тоді добрі сили будуть знову з ним і з нами. Адже прихильність добрих сил приєднується тільки геройським зусиллям. Чи не так, Треврецente?

— Але чи тільки царевим геройством? — кинув тут нетерпляче молодий лицар Парзіфаль. Той був наймолодший з усіх. Щойно недавно вирвався він з обіймів своєї молодої матери, Герцельоіди, яка, стративши в лицарськім бою свого укоханого чоловіка, „героя з незбагненими замислами", виховувала сина довго на самоті. Виростала вона одинака в густім лісі, в палаті, де не було ні одного шматка якоїсь зброї, щоб не призвичаювати сина до лицарського діла, не збуджувати в ньому туги за геройськими боями. Але коли одного разу Парзіфаль стрінув у лісі Амфортасових лицарів, він покинув матерню палату, і ліс, і самоту, та втік з ними на Монсальват учитися лицарських штук. І не одної похвали добув уже Парзіфаль за свою геройську дужість, хоч молодість його ледви розцвітала, а душа його була дитинячо блага й чиста, ніби надихана співом пташин і подихом тихомирних дерев у тому рідному лісі, де його мати самотою виховувала. І от він тепер у лицарському гурті спитався ще раз:

— Скажи, Ґурнеманце, не вже тільки цареве геройство всилі врятувати Христовий терем?

А той відповів журливо:

— Коли Амфортас упаде духом іще раз, тоді мабуть і найбільше геройство кожного з нас не здасться нам ні на що, сину Герцольоіди.

І Парзіфаль замовк, ще самотніший тепер своїми думками, ніж тоді, коли хлопчиною ловив золоте проміння на мохових килимах прастароо лісу.

Й умовкли всі.

В околі Ґралевого царства панувала від віків незбагнена тиша. На довгі милі довкруги не почувся тут ніколи голос птаха. На цілі милі довкола не ворушив ніколи ніякий вихор листям безмежного бору на стоках велитенської гори з яснiючим ген на самих шпилях срібним теремом Христової чаші. Але досі та глибока тиша в области Монсальвату не вражала смутком ніколи. Вона овівала душі німим захопленням, як святомирне мовчання великанського самотного собору, як німо розмолена мовчанка перших блакитів сходячого дня, як безконечна задума душі, розмріяної засвітами. А тепер вона діймала серця монсальватських лицарів смутою, грозою і таємною трівогою. І щойно тепер стали долітати до терему зловіщі голоси якихось диких птиць. Знімалися ночами в Ґралевім борі бурхливі вітри й ворушили довговічними велитнями між деревами. Й ніби надсувала звідкілясь якась непроглядна темрявою туча, від якої чорніли сріблисті стіни й вежі монсальватського терему.

— Амфортасе, Амфортасе! — зідхав безсонний юнак, дивлячись на панцир короля, зчорнілий у затишах терему, здалека від боєвищ визвольної слави.

Та от одного дня, саме після того, як минуло десять днів від розмови лицарів Монсальвату, недужий Амфортас велів потаємно покликати до себе Парзіфаля, якого з усіх своїх лицарів любив найбільше, вручив йому свою царську спису і сказав до нього, повний тихого жалю:

— Парзіфалю, я почуваю, що моя недуга незабаром убє мене. В мене не буде вже ніколи сили приєднати пропащу ласку добрих Ґеніїв і станути на чолі лицарства до боротьби зо злими ворогами. Могутність темних сил така велика, що ми їх у бою не зможемо перемогти ніколи. Я мусів би хіба вести вас усіх на певну смерть, з якою і Монсальватові прийшлаб оконечна погуба. Розумієш, юначе? Але слухай. Злі сили може помилують нас, коли ми не будемо з ними боротись, і вони знатимуть, що я, як ваш володар, скоряюся їм, і ви скоряєтеся їм зо мною. Тоді вони не срібний, а золотий терем видвигнуть Монсальватові і приберуть діямантами смараґдову чашу Христа в нас. Але ми мусимо дати їм якийсь знак. Тому візьми, Парзіфалю, мою спису, зломи її надвоє і кинь у сторону заходу з першої з трьох найвищих веж Монсальвату. Це я велю тобі во влаго нас усіх. Чуєш?

— Чую — відповів з чудним спокоєм Парзіфаль. — Але обяви мені, царю, чого мені притім вистерігатися, щоб у повні сповнити твою волю? Я ось виростав у лісі, у переспівах з пташками, в розмовах з моєю матірю, в пестінні з сонцем і зеленню, і тому й не розбіраюся в такому важкому ділі гаразд і можу легко поблудити. Чи не так, Амфортасе?

А на це знеможений цар прошептав трівожно:

— Правда, сину. Отож тям, що не смієш сказати нікому ні слова про мій наказ, бо сердитий Треврецент відняв би в тебе зараз мою спису, не дав би зломати, а видвигнув би її на вежі від сходу сонця, на знак, що нам захочується боротьби на життя і смерть. От чого тобі й вистерігатися. А лицарям накажеш, хай ніхто не кидає терему, а готовить зброю ніби до великого походу. Але ми боротись не будемо; ми всю зброю віддамо ворожим силам, коли вони прийдуть помилувати нас. Їдиж і тайком вертайся до мене, розповісти мені про діло.

І тут Парзіфаль, пригорнувши спису до грудей, пішов. Та довго ждав на нього цар. А коли юнак урешті вернувся, і цар спитавсь у нього, чи він усе зробив за наказом, Парзіфаль глянув на Амфортаса поглядом, який пригадав цареві незбагнений погляд очей його геройського батька, і сказав:

— Я вчинив во благо Монсальвату, Амфортасе.

А хворий цар, що у своїй винуватій немочі і в слабости духа свого вірив Парзіфалеві як власному синові, заспокоївся і дожидав ласки ворогів Монсальвату.

Колиж від того минуло знову десять днів, цар тайком покликав до себе Парзіфаля вдруге, підніс йому свого царського щита і сказав крізь болючу тугу:

— Зловісні птиці кигочуть над Монсальватом, у снах моїх увижається мені, що ясні стіни терему мов чорною киреєю окутуються, і потахають на моїх очах смараґдові сяєва Христової чаші, наче вечірнє сонце над сумуючим Єрусалимом. Це знак, що не вірять невблагані вороги моїй зломаній списі. Одже візьми ще й мій щит, розбий його впотай на штуки і кинь його в сторону заходу з другої з трьох найвищих веж Монсальвату. О, вір мені, аж тоді темні сили помилують нас.

І знову Парфізаль відійшов мовчки зо щитом Амфортаса, а коли вернувся, подививсь на царя поглядом, що пригадав Амфортасові незглибиму таємність лісових затишків, де ховався колись Парзіфаль, і сказав:

— Я вчинив во благо Монсальвату, Амфортасе!

Альрунаж бачила, як полки Монсальвату лаштувалися день-у-день до великого бою, і промовила в самоті духа свого:

— Благословенний будь!

Але низабаром після того, як минуло ще десять днів, Амфортас покликав до себе Парзіфаля втретє, поклав перед нього свій володарський меч і рік словами глибокого смутку:

— Друже мій єдиний, слухай останнього замислу мого! Тепер ти мусиш видвигнути на найвищу вежу Монсальвату ще й отсей меч, зломиш його на чотири кусні й кинеш їх у всі чотири сторони світу на знак, що Монсальват скоряється усім своїм ворогам і жде в покорі їх приходу. Знай іменно, що поки цей меч цілий і в мене, то вороги не вірять моїм закликам і придумують Монсальватові смертельну погубу. Горе йде на нас, молодче! Мої останні сили покидають мене, немов знеможені други, в основах нашого терему дріжить земля, а небо довкола Монсальвату темне, начеб сонце погасло навіки.

Та Парзіфаль без трівоги із силою дужого лицаря двигнув золотий меч Амфортаса і наче тайком вийшов від царя, щоб зломити його й кинути ворогам на поталу. Але цим разом лицарство вже не раділо, почувши, що молодий юнак хоче втретє чинити проти волі Амфортаса і не ломити зброї, а двиґнути її на найвищу вежу і звернути в сторону сходу, як німий заклик до бою.

— Ти зберіг спису Монсальвату незломаною, ти не порубав святого щита і завізвав нас усіх до бою, ми всі повірили Альруні й тобі, та проте допомоги не видко від нікого — почав понуро Треврецент. — Затеж полчища ворогів вигубили нам уже цілі ряди, заступають собою всі поля і насуваються на нас з усіх сторін. Зломи меч Монсальвату, Парзіфалю.

А навіть віщий Ґурнеманц озвався:

— Соромний прогріх немічного царя дужчий, ніж твоє геройство, лицарський сину. За гріхи злочинного провідника доведеться мабуть і нам каратись аж до погуби й загину. Вір мені, і я не знаю вже гаразд, чи добре вчинив ти, не слухаючи царя, і чи не краще булоб тобі хоч тепер учинити за волею Амфортаса.

— Зломи меч Монсальвату, Парзіфалю! — кликнув тут удруге Треврецент. Але Парзіфаль звернувся до Альруни і спитавсь:

— Це сьогодні трицятий день, віщунко?

— Трицятий день, сину Ґамурета.

— А твоє пророцтво?

— Не ломи меча, Парзіфалю, — проказала Альруна врочисто.

І озвалась Альруна вдруге:

— Не ломи меча, лицарю.

І повторила Альруна втретє:

— Не ломи меча, Парзіфалю.

А Парзіфаль промовив:

— Зроблю за замислом моїм. Колиж я у своїй вірі помилився, то ви всю вину за поклик до бою зложіть на мене і видайте мене ворогам на смерть.

І Парзіфаль відійшов.

Та як щойно він під гуркотом ворожих стріл вийшов на третю вежу і видвигнув високо золотий меч, почувся зо сходу голос бойових сурм, що звіщав прихід полків добрих Ґеніїв, які тільки ждали на знак золотого меча, щоб рушити в похід на оборону Монсальвату. Мов труби архангелів гомоніли золотисті сурми перших полків, а під їх гомоном захиталися полчища ворогів, прояснилося пів неба і розкрилися на стоптаних полях квіти і трави. А далі, мов сурми божих леґіонів, згомоніли крицеві труби других полків, закутих усеціло в крицю, а під їх гомони прояснилися небеса вдруге, двигнулися потоптані збіжжя й дерева, а ворожі ряди кинулися стрімголов утікати. А далі, мов бойовий відгук довгих віків, потрясли повітрям труби полків, закутих усеціло в залізо, і розпромінилося тоді все небо, як сяюча чаша Христа, заяснили срібним блеском стіни монсальватського терему й зазеленів ліс довкола свіжою листвою, як на весні. Альрунаж, повна животворящого захоплення, провіщала:

— Не полки архангелів отсе, а людські борці, вірою у свої сили несхитні.

— Не божі леґіони отсе, а людські герої, сміливістю великого почину бодрі.

— Не чудо небес отсе, а подвиг смертної людини, духом, мов Господній меч, незломної.

„СЬОМУХА"

(Білоруські Зелені Свята*).

Зелені Свята у народніх віруваннях мають такі первні: 1) еротичний (любовний), 2) аграрний (хліборобський) і 3) культ (почитання) померлих предків.

Сьогоднішні християнські Зелені Свята були колись поганськими святами, що належали до весняних свят.

У народніх віруваннях і обрядах, звязаних із Зеленими Святами, християнських первнів не знаходимо. Християнізація того свята обняла лише церковні обряди, а до народніх вірувань і обрядів нічого не продісталося.

Як відомо, поганські обряди були получені з піснями. До сьогодні збереглися теж народні пісеньки, що відносяться до загибаючих уже народніх обрядів Зелених Свят.

Народні пісні звязані з весною взагалі мають переважно любовний характер.

Із Зеленими Святами, які білоруський нарід називає „Сьомуха" („Сяміца") — сема неділя після Великодня — звязане є вірування про русалки.

Давніше молодь, хлопці й дівчата, в день Зелених Свят виходила в поле, на горбок близько ріки або озера і там уладжувала русальні обряди.

Одну з дівчат вибирали за русалку. Ходила вона з розпущеним волоссям, зодягнена в зелень і в усьому цьому обряді відгравала начальну ролю. Розкладали теж вогонь, пускали вінки на воду (як і на св. Івана-Купала). Відбувалися танки зо співами й танцями.

Прибирання хат знадвору і в середині зеленню, берізками, це хліборобський елемент. Видно мало це колись маґічне значіння. Деякі подібні практики мали причинитися до врожайности поля та забезпечити худобу перед хижими звірами та перед пошестями.

Культ померлих доволі сильно виступав в обрядах і практиках Зелених Свят.

Грецька леґенда каже, що душі покійних предків на Зелені Свята вертаються на землю. Білоруське повіря каже також, що душі покійників згадують своє життя на землі, сходять на землю і скитаються по цвинтарях, урочищах, лісах і гущавинах.

У білорусів поняття про душі померлих предків злучилося з водними, полевими та лісовими духами під назвою русалок. Тому теж подекуди давніше Зелені Свята звали Русальною неділею.

Щоб заспокоїти ті душі, треба на цвинтарях уладжувати поминки. Обмітати гроби березовою мітлою, щоби справити приємність покійникам, якої зазнавали за життя, коли то себе били віником у лазні. Після відправи деяких обрядів на цвинтарі душі покійників уже не приходили на землю.

Білоруси колись давніше на цвинтарях, потім по хатах, уладжували в честь покійників т. зв. „весняні дзяди". На ті поминки закликали душі померлих предків: „Мама, тата, дзеду, прадзеду і усе душачкі, які тут прабивалі, хлеба-солі заживалі, просім да обеду!"

І нині ще такі поминки відбуваються серед білоруського населення старообрядовців на Виленщині.

Вірування про русалки в білоруського народу в дечому злучилося з почитанням покійників. Русалки у віруваннях народу це були душі померлих нехрещених немовлят і душі молодих самовбивниць, що покінчили з життям з нещасливої любови. Душі їх мусять перебувати на землі до страшного суду. Вони перебувають в озерах, ріках, лісах, у полі, серед жита. Русалки люблять пересиджувати у цвітучім житті, там скриваються, щоби хлопця-підростка несподівано схопити та залоскотати на смерть. У воді вони стрибають як риби, в лісах гойдаються на галуззях, а на лісових левадах уладжують танки, танцюють. Після заходу сонця русалки підчас Зелених Свят бувають на цвинтарях.

Щож сьогодні осталося з тих давніх народніх вірувань і обрядів? Сьогодні також маять (прибирають зеленню) хати.

Сільська молодь у Зелені Свята з кількох сіл стрічається на межі своїх піль і на леваді уладжує ріжні забави й танки (лише без дівчини-русалки). Пастухи, що в полі пасуть худобу, розпалюють вогні; господині подавали їм яйця, сир, солонину і вони смажать яєшницю, уладжують спільний пир. Головний пастух-пастир від кожної господині дістає по 1—2 яйця від штуки худоби. В деяких околицях подібний пир серед поля, засіяного житом, уладжує також молодь — хлопці й дівчата, потім танцюють і бавляться.

Вірування в народі про русалки ще й сьогодні закорінене сильно. Ще й сьогодні лякають дітей русалками, які скриваються у житті.

Для прикладу кілька уривків із русальних співанок:

Русалачкі-земляначкі
На дуб лезьлі, кару гризлі
Зваліліся, разбіліся.

Тут русалок уважають мешканками підземного світу. А ось співанка про русалок, що живуть по лісах, гаях, полях і у водах:

„Паревяду русалак
Із бору да бору,
У зельону дуброву.
Русалачкі каб не щикаталі
У зімку не лякалі,
У летку не пужалі,
Паревєду русалак".

*) Самособою, білоруські звичаї в Зелені Свята не дуже ріжняться від українських. Українські русальні (зеленосвяточні) пісні теж узяли назву від русалок, а зелену неділю називають теж клечальною (від віток „клечання", якими для почитання дерев і цвітів затикають стріхи хат і ворота, щоб так відганяти відьми), або русальною. В задушну суботу перед Зеленими Святами, перед семою неділею по Великодні поминає християнська церква померлих, а тоді припадав первісно поганський весняний празник Русалок, схожий з римськими „росалія", грецькими „русалія" від грецько-латинського „росарія", „діес розе" (день рожі). Згадки про русалії в староруських памятниках сягають XI. століття і часто лучаться із згадками про гри та скоморохів. Назву русальної неділі стрічаємо у літописах. У поганських часах ховали мерців на розпуттях (нпр. оповідання Начального Літопису про тризну у вятичів, які ще в XII столітті палили мерців і клали в малих посудинах. попіл на стовпі „на путех"), в лісах, на горах, спускали в воду. Відтіля повіря, що русалки вибігають на розпуттях і переслідують прохожих („залоскотують на смерть необачних"), вішаються на вітках дерев. живуть по горах або в воді. В Україні русалки уявляє собі нарід у виді дерев, дущів, тополь.

Дбає про здоровля.

Засудженого на смерть питаються про останнє бажання:

— Зїв би борщу — паде відповідь.

Принесли борщ, але засудженець вибрав усю фасолю й викинув її.

— Чому ви це зробили? — питається ключник.

— Лікар заказав мені їсти фасолю, бо мені шкодить на шлунок.

Андрій Дубовий (Мекс, Н. Дак.).

УКРАЇНЦІ НА ЗАХОДІ АМЕРИКИ

(2)

Про духоборів.

За свойого побуту серед духоборів я відвідав до 120 хат. Був на їх зібраннях, нарадах і т. п. Перше скажу, що духобори це не є самі москалі. Є між ними третина, а може і половина українців. Духоборство вийшло з українських джерел. Його початок був у селі Охочому, в Харківщині, 1740 року. Його поширив Силуан Колесників, що жив 1750 року в Катеринославщині. Духоборство родилось під впливом великого українського фільософа Григорія Савича Сковороди. Сам Сковорода написав для духоборів свого роду катехизм: „Ісповідання віри духоборів катеринославських". Опісля до них пристали ще інші люди, москалі з Тамбовщини, Саратовщини, отже їх мова тепер змішалася. Є в ній багато української, московської і частина татарської.

Кажуть, що духобори є проти науки і письменства, але я не бачив ні одного між ними неписьменного. В кожному домі я бачив книги, журнали, часописи. Молоді всі читають двома мовами: духоборською й англійською. Співають вони дуже гарно. Мене дуже здивувало, що деб я не був, на їх молодечих зібраннях скрізь співали „Ще не вмерла Україна", і то чистою українською мовою. Також чув, як співали „Як умру, то поховайте мене на могилі" Т. Шевченка.

Духоборів „обчинників" у Британській Колюмбії є 6,000, „свободників" — 1,200 і „незалежних" щось 2,300. Живуть вони на двох участках, віддалених від себе 75 миль. На Бриляніті, коло Нелсона, є їх коло 8,000 і коло Гренд Форксу 2,000. Ці дві кольонії діляться на села з ріжними назвами і в них живуть названі вище течії духоборства. Так, наприклад, на Бриляніті, в „Долині Потіхи", в Кеслагрі живуть „обчинники", а в Прекраснім, Плодороднім, Христовім — „свободники". Деякі „обчинники" мешкають у загальних домах, подібних до готелів, а частина живе в окремих. Вони мають трохи свого особистого майна, а решта йде в спільноту. Займаються вони головно плеканням полуниць, яблук і інших овочів, сіють люцерну, тримають корови на молоко і масло. Всі ягоди доставляють до своєї громадської фабрики, де це все переробляють на повила, консерви і потім розсилать по базарах цілої північно-західньої Канади. Також займаються городництвом і продають її по ближчих фабричних містах. Сіють і збіжжя, але мало; так лиш для власної потреби. Те збіжжя перемелюють у власних млинах.

Назагал духобори не дуже вбогі і не дуже багаті. Вони навмисно поступають так, щоб не розбагатіти. Зпоміж них „свободники" живуть бідно. Головною причиною їх біди є це, що одну третину свого життя вони перебувають у тюрмі за свій упертий пацифізм. Останній їх арешт у 1931 р., в якому запроторили в тюрму 1,000 чоловіків з жінками і дітьми на три роки, відбився дуже погано на їх маєтках. По поворотї з тюрми вони знайшли свої хати порушованні, все побите, понищене. Деякі з них цілком втратили все, бо їх маєтки продано на лїцитації за податки. Мусіли вони з нічого, без сотика в кишені, знов зачинати господарку. Завдяки своїй великій енергії вони впродовж кількох років знов розжилися. Тепер, хоч не багаті, то всетаки якось живуть. Маєтково найкраще живуть „незалежники". В останніх часах вони мало цікавляться духовими питаннями і їх ніхто не займає. Вплив англьо-саксонської культури мало зачепив духоборів. Всі жінки й дівчата одягаться не модно і носять на головах хустки. А чоловіки не курять і не пють альноголю. Лиш ті вживають тих привичок, що виступили з духоборства. Їх непримирне відношення до війни й мілітаризму далі однакове. Всі арешти, переслідування з боку влади йдуть виключно тому, що духобори активно протестують проти мілітаризму. Уряд добре розуміє, що їх тихий протест більше значить, ніж протести якоїсь Ліґи Націй. Духовна сила страшніша від фізичної.

Корм духоборів такий самий, як в інших українців, з тою ріжницею, що духобори є веґетаріянці і не їдять мяса. На першому місці в них чисто український борщ, вареники, макарони — це все на коровячому маслі; з напитків молоко, чай. Також ягід й овочі. В нутрі хати умеблювання дешеве, але чисте. В кожній загороді є лазня. Всі духобори тримають себе чисто.

Назад у стейтах.

Після довгого гостювання я відїхав від духоборів дальше на захід. Побував трохи у Ванкувері і там гостював у своїх українців. Є там наші люди з Київщини і з Галичини. З Ванкуверу я поїхав пароходом на острів Ванкувер. Там також є наші люди. Побував і в місті Вікторії, а звідти поїхав пароходом до Сіетлу в Злучених Державах. В Сіетлі є теж наші люди, і то з Великої України і з Галичини. Є теж багато наших людей у Такомі, стейт Вашинґтон. Звідти я переїхав до Орегону. В Портленді зибав наших людей з Київщини. Допитував, чи є там українці з Галичини, але ніхто про них не знав. Звідти я посувався дальше на полудне, аж до Лос Енджелес. Скрізь потрохи зустрічав українців з Великої України, але з Галичини не траплялось бачити.

Здибав недалеко Стактона в Каліфорнії одного старого українця, Тимоша Мартиненка, котрий навіть був колись за редактора І. Ардана (в 1900—1905 роції) дописувачем „Свободи". Від 1899 до 1910 року він мешкав у Норт Дакоті в українській кольонії коло Києва. Туди приїхав пізніше, в 1906 р., Сава Чернецький (помер у Монтані), який разом з Тимошем Мартиненком організував між нортдакотськими українцями читальню „Просвіти", а також влаштовував лекції з історії України, нового життя і т. п.

Мартиненко тепер уже старий чоловік, має щось 86 літ. Та проте він мене дуже щиро привітав, хоч ми бачилися востанне давно, коли я ще був хлопцем. Він тоді жив недалеко нас і був нашим сусідом. У Лос Енджелесі мене дігнали автомобілем три духобори з Британської Колюмбії і ми всі чотири зявились у молокан, котрі дуже рало нас привітали. Вони всі зібралися в своїм домі (залі), в котрім поміщується до півтори тисячі людей. Зібралось їх так зустрічати повна галя, так, що вже не було місця на більше.

(Кінець буде).

Вияснив.

— Почому кімнати у вашому готелі?

— На першім поверсі 25 зл., на другім 20 зл., а на третім 15 зл.

— Дякую. Ваш готель занизький для мене!...

ВІДОЗВА О.У.Н.

З приводу вбивства полк. Евгена Коновальця Організація Українських Націоналістів видала таку відозву:

Український Народе!

Дня 23. травня 1938 року згинув на вулиці голяндського міста Ротердам від пекольної машини московського чекіста **вожд Евген Коновалець.** Згинув у розцвіті життя, повний енергії, в розгарі боротьби за Україну. Серце стискається з болю: нема в живих великого сина України Евгена Коновальця...

Майже рівно 12 років тому, 26. травня 1926 року, пролунав на вулицях Парижа стріл висланця Москви, Шварцбарта, вимірений у груди головного отамана Симона Петлюри, а тепер той самий найлютіший ворог України, цяж сама Москва вбила Твого другого, Український Народе, вожда!

Москва знала, кого вбити; Москва розуміла, що Евген Коновалець — це Україна, а Україна — це Евген Коновалець. Але помиляється ворог, коли думає, що вбив Ідею, вбиваючи її найбільшого поборника!

Український Народе!

Евген Коновалець, вожд Організації Українських Націоналістів, боровся за Самостійну Соборну Українську Державу. Евгена Коновальця породив біль катованої України, її жадоба відплати й невмируща воля боротьби й перемоги.

Вожд остається для Тебе, Український Народе, вічним дороговказом у боротьбі за визволення. Ідея Українського Націоналізму, яку він заступав, останеться для Тебе найбільшими святощами і повсякчасним зовом до чину. Дух вождя вітатиме над нами й над тими, що прийдуть по нас, і ім'я Його згадуватиме по віки вічні Україна — нині ще поневолена, але вже завтра вільна й могутня!

Український Народе!

Організація Українських Націоналістів кличе Тебе над свіжою могилою вождя Евгена Коновальця заприсягнути кріваву пімсту ворогам! Кличе Тебе боротися дозагину за Ідею, за яку Він героїчно згинув! Ставай на фронт Української Національної Революції під проводом Організації Українських Націоналістів!

Від нині знатимеш, Український Народе, тільки один прапор — **прапор, освячений кровю Твого найкращого сина: Евгена Коновальця. Обєднайся, Український Народе, біля цього святого прапору.** Організація Українських Націоналістів прирікає Тобі не позичити його ніколи й ніколи його не сплямити!

Ворог, що вбив Евгена Коновальця, заплатити мусить Тобі, Український Народе, морем крови! Не матимеш спокою, поки не заспокоїться Твоя страшна жадоба пімсти!

З імям Евгена Коновальця на бій і перемогу! Україна скоро вже вибудує Йому найкращий памятник, якого вожд міг собі бажати:

Самостійну Соборну Державу!

Організація Українських Націоналістів
(О. У. Н.)

Відповідальність.

До директора фабрики зголошується один працівник і каже:

— Пане директоре, вчора я оженився і сьогодні приходжу вас просити, щоб ви підвищили мені трохи платню...

— Мені дуже жаль — відповідає директор, — але ви не знаєте наших приписів. 24 параграф каже, що заряд фабрики не несе ніякої відповідальности за те, коли робітника стріне якесь нещастя поза обсягом фабрики.

НОВА ПЕРЕМОГА ВУДРОФА.

Джан Вудроф, студент Питсбурського університету, переміг у бігу на 440 ярдів каліфорнійського бігуна Ервина Милера підчас перегонів на острові Рендала в Ню Йорку.

СПРАВА АВТОНОМІЇ Й АНҐЛІЙСЬКА ПРЕСА

Ухвали центрального комітету УНДО з 7. травня ц. р. знайшли широкий відгук в анґлійській пресі. Понижче подаємо короткий огляд найважніших лондонських і провінціяльних щоденників:

„Дейлі Телеграф" з 11. травня подав вістку про ухвали резолюцій під заголовком „Українці жадають автономії". Тогож дня появилися новинки про деклярацію також у „Дейлі Мейл" та „Йоркшір Пост", 12. травня в „Дейлі Експрес" („Пять міліонів українців жадають автономії").

Докладнішу статтю на ту тему подав „Таймс" з 12. травня, під заголовком „Меншостеві неспокої в Польщі — Українці жадають автономії". „Таймс" пише, що „рішення, яке запало у Львові, на засіданні центрального комітету Українського Національно-Демократичного Обєднання, готово стати одною з причин тих заворушень і неспокоїв. На ньому порішено, між іншим, припинити політику співпраці з урядом, започатковану три роки тому, бо вона не принесла ніяких вислідів".

Далі вичисляється жадання українців, включно до автономії. „Таймс" догадується, що після цього рішення наступить консолідація української меншини в Польщі під одним проводом. У тій статті подається також вістку про розвязання Союзу Українок.

„Дейлі Телеґраф" з 13 травня помістив довший допис Українського Бюра" в Лондоні, в якому, на підставі документальних даних, обосновується право українців до автономії.

„Таймс" з 17. травня подає дальші подробиці про українську деклярацію, цитуючи тих, які польська цензура була сперщу сконфіскувала.

„Деклярація—пише „Таймс" — викликала, зовсім зрозуміло, чимале враження, бо була проголошена саме в ту пору, коли й німці у Польщі заявили свій намір створити одну центральну політичну організацію, а поляки піднесли голосні жалі в справі утисків польської меншини в Чехословаччині".

„Манчестер Ґардіян" з 17. травня помістив довгу статтю під заголовком „Меншостеві проблеми в Европі", разом з мапкою Польщі, де зазначені українські землі. Більша частина статті присвячена українським справам. Вона переводить анальогію між українськими жаданнями в Польщі і німецькими жаданнями в Чехословаччині. Стаття закінчується словами: „Польща заступається за польську меншину в Чехословаччині, але коли справу розглянути льоґічно, то як вона може жадати окремих прав для цеї меншини, коли сама відмовляється рівночасно від надання анальоґічних прав українській меншині у власних межах..."

„Дейлі Геральд" з 18. травня звертає увагу на те, що „Польща кричить, щоб мікроскопійній польській меншині в Чехословаччині надати кращі права, але рівночасно рішуче противиться поправити долю одної з її власних меншин, а саме української..." — (Укбюро, Лондон).

Гості.

— Марийю, сьогодні матимемо гостей.

— Знаю, прошу пані. Чи обід має бути такий, щоб вони ще колись прийшли, чи такий, щоби більше не показались?

УКРАЇНСЬКИЙ ХОР ім. М. ЛИСЕНКА В ЕМБРІДЖ, ПА.,
що виступає на концерті 17. червня ц. р. в AMBRIDGE HIGH SCHOOL AUDITORIUM.
Дірігент о. Е. Королишин.

Дивна орґанізація.

— Торгівля це дивна орґанізація — каже пан Прищіпка до свого приятеля.

— Чому?

— Зараз виясню вам. Візьмім для прикладу моє убрання. Виховав господар вівці й доставив вовну фабрикантові. Той зробив матеріял і продав мому кравцеві, що вшив це убрання...

— Ну, і щож тут дивне?

— Але я за те убрання не заплатив ані сотика, отже не можу зрозуміти, з чого жиють усі ті люди.

ЇДОВИТІ РИБИ

Море це світ, у якому йде загальна боротьба його мешканців. Причиною того є те, що в морських глибинах нема майже зовсім ростинности, тому майже всі морські звірята це мясоїдні хижаки. Ростинами живуть лише деякі звірята, що живуть у плиткій воді, де мають доволі водних ростин, і ті звірята морських глибин, які вдоволяються ростинною поживою, який дають їм завмерлі мохи (порости), що падуть із поверхні води на дно моря.

Тому, що серед морських звірят переважають мясоїдні хижаки, не дивота, що природа дала їм найріжнішу зброю для нападу й оборони. Деяким дала природа і трійливу зброю. Так нпр. є в родині риб, званих раями, порода, що має гострий і довгий хвіст, що сповняє ролю жала. Дивну форму має рая. Її бічні плавці сильно розвинені наче мягкі крила і при їх помочі літають вони в воді, наче птахи у повітрі. Їдовитим жалом рая лише боронитися. Бо це риби, що живляться головно мякунами, яких вигребують із намулу та піску, що є на дні моря.

Інша їдовита риба це мурена або ягун красятий (мурена гелєна), що живе у Середземному морі. Ця риба, буро й жовтокраса, будовою пригадує вужа й як вуж завдає могутніми зубами рану та впускає в неї отрую. Мясо мурени дуже смачне і вже старинні римляни дуже цінили його. Плекали ті риби в окремих саджавках, наповнених морською водою, а нераз годували їх тілом невільників (тоді давали приказ: Ад муренас! До мурен [кинути!]).

Цікава є теж риба гладош погромець, або угор електричний (гімнотус електрікус). Буває шість стіп довгий. Живе в малих озерах Венезуелі та Бразилії. Має по обох боках хвоста електричний прилад, яким завдає такі сильні удари, що поразить і заголомшить навіть людину та більщих звірів, нпр. коня. Живиться рибами, жабами й іншими земноводними сотворіннями, які поражує електричними ударами, а опісля проковтує. Туземці ловлять електричних угрів так: заганяють до води табуни здинілих коней. Риби подразнені тиснуться коням під черево і багато із них звалюють із ніг електричними ударами. Коні слабше поражені силкуються втікати із наїженою гривою, порскаючи пнуться до берегів, та туземці завертають довгими бамбусовими дрючками назад у воду. Таке тягнеться з годину. Вкінці риби втомлені вже не разять коней, коні втікають, а самі туземці забираються до ловлі угорів, що, втомлені боротьбою з кіньми, підпливають до берегів на жир; тут їх рибалки калічать гострими патиками та витягають на беріг сухими дрючками, що не проводять електрики. Мясо електричного угора також дуже смачне.

Є ще малі рибки, що гострими кінцями плавців ранять ворога та затроюють рану отрутою, що навіть для людей є небезпечна.

Морські звірята мають навіть затроєні „стрільна". Є нпр. поліпи, що викидають т. зв. кропивяні комірки, які спричинюють затроєння рани.

ПОСМЕРТНІ ВІСТІ

У Клівленді, Огайо, померла дня 28. травня довголітня членкиня У. Н. Союзу й Сестрицтва Неп. Зач. Пр. Д. Марії, від. 112. У. Н. Союзу,

СОФІЯ ВАСИЛЬ.

Походила зо села Ліщава, повіт Добромиль.

Похорон відбувся дня 31. травня. Покійна була щира й вірна членкиня нашого Сестрицтва.

Вічна їй память!

Блаженний упокой!

Домініка Романович, секр.

ЖЕРТВИ НА УКРАЇНСЬКУ УЧАСТЬ У СВІТОВІЙ ВИСТАВІ

Дальші жертви на участь української іміграції у Світовій Виставі в Ню Йорку в 1939 році зложили:

Відділ 204 У. Н. Союзу $50.00

З цією жертвою відділ 204 У. Н. Союзу прислав заяву, що другу рату в сумі $50.00 пришле пізніше. Дальше відділ пише, що зобовязується зложити жертву від $300 до $350, як корпорація зачне будову українського павільону.

Братство св. Михаїла, від. 211 У. Н. С., Степлетон, Н. Й. 25.00

25-тий відділ Провидіння, Степлетон, Ст. Ай., Н. Й. 10.00

Т. Нетреба 5.00

По $2 зложили: В. Федірка, В. Карпів, І. Геба і М. Бусель. По $1 зложили: М. Кость, Г. Монастирський, Г. Левків, І. Набережний, І. Соман, А. Романів, Т. Соколовський, Г. Райнгардт, А. Ласів, Н. Маськовита, І. Корпан, І. Ґарбан, П. Рей, С. Дзера, Л. Стичак, Н. Слободян, О. Тіцький, Д. Довгий, В. Гуль, П. Іванецька, М. Боргел, І. Грицак, С. Августин, Н. Антошків, П. Телешевський, А. Кривий, В. Белей, В. Геба. По 50 ц.: Т. Іваніцький, В. Петришин і Г. Демкович.

Українське Жіноче Товариство Любов, Бристол, Конн. 5.00

Дальші жертви просимо слати на адресу:

P. O. Box 1014 Church Street Annex,
New York, N. Y.

Чеки й грошеві перекази треба виписувати на імя:

Nicholas Muraszko,
Treasurer.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

РОЧЕСТЕР, Н. Й. Місячні збори Тов. Зап. Січ, від. 367., відбудуться у вівторок, 14. червня 1938. р., в год. 7. вечором, в парохіяльній гали, 303 Hudson Ave. Всі члени мають явитися на тім мітінґу, бо є важні справи до полагодження. Дивіденди будемо роздавати на тім мітінґу. Довгуючі члени мають вирівняти свої складки, бо інакше будуть суспендовані. — Микитинський, предс.; Антонів, секр.

ПАЛМЕРТОН, ПА. Звичайні збори Бр. св. О. Николая, від. 369, відбудуться у вівторок, 14. червня, в годині 7. ввечір, в парохіяльній гали. Проситься всіх членів прийти на означений час, бо є важні справи до полагодження. Проситься довгуючих членів прийти і вирівняти свої залеглости. Тепер є добра нагода вписатися в члени сього місяця до У. Н. Союзу. — І. Березяк, предс.; О. Патер, кас.; М. Куба, секр.

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ

Комітет віча, Філядельфія, Па. — Адміністрація одержала у вівторок оголошення про віче без дати, коли має бути віче, як також без означення місця і години. Вислано зараз „спешел деливері" з пригадкою справлення оголошення. До пятниці не одержано ніякої відповіди.

Націоналіст, Йонгставн, О. — Ваш допис має повних шість сторінок, і ще трохи більше. І то битого на машині письма. Чи Ви здаєте собі справу з того, скільки такий один допис забирає місця в ґазеті? І як довго треба ждати, щоб знайти таке місце, навіть якби ми хотіли його вцілості помістити? Найкраще писати коротко, а більше про подію або суть справи. Тоді буде те всім цікаве. І лекше знайти скоро відповідне місце в ґазеті для такого короткого, але цікавого допису.

ТАРЗАН ПІД ВОГНЕМ.

(15)

Коли перед капітана Д'Альберта привели Тарзана, той у першій хвилі не знав, що з ним зробити. Перші слова його були: „А, нарешті я тебе маю". Але коли довідався, що враз з Тарзаном не знайшли його доньки, він попав у розпуку. Раз стискав кулаки, а інший раз благав його: „Верни мені мою доньку, пощо вона тобі?" Тарзан лише спокійно відповідав". Нічого не знаю про твою доньку".

Побачивши, що має до діла з упертим чоловіком, у якого злочин він не сумнівався ні на хвилю, капітан прибрав холодно-діловий тон: „Що ти за один?" — запитав він. „Я Тарзан. В Африці живу примітивним життям, а в Англії я шляхотського роду". „А, ти Таран!" — просичав капітан. „Такої особи нема на світі. Це лиш поголоска, в яку вірять дурні".

Тут втрутився один з хлопців і відпалив: „Це справді Тарзан, до того мій кузин. Ви не смійте зневажати його". Капітан поглянув на напів нагих хлопців і почав своїм мізком проникати їх походження. Це певно якісь дітваки, яких цей білий дикун наперед схопив, а потім переконав, що він Тарзан і вони тепер разом бушують по нетрах та схоплюють інших дітей.

Але нащо їм дітей? Що вони з ними роблять? — думав собі капітан. Нагадавши свою донечку Івонну й уявивши собі, що вона може знаходиться у великій небезпеці, а може навіть уже нежива, капітан попав у шал. Добув з кишені револьвер, наставив його до грудей Тарзана і промовив: „Коли ти не скажеш, де моя донька, то я пущу кулю в твоє серце".